

Վերապատրաստող կազմակերպություն

ՀՀ ԿԳՄՍՆ <<Մարտունու Տ. Աբրահամյանի անվան ավագ դպրոց>> ՊՈԱԿ

Հերթական ատեստավորման ենթակա ուսուցիչների վերապատրաստում

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝ Սովորողի մեջ արժեքային համակարգի ձևավորումը առարկայի
դասավանդման ընթացքում

ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ՎԱՅՐԸ՝

Վարդենիս

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝

Բեյբության Հասմիկ

ՈւՍՈՒՑԻԶ՝

Աբրահամյան Նաիրա

ԴՊՐՈՑ՝

<< Տրետուֆի միջնակարգ դպրոց >> ՊՈԱԿ

Վարդենիս-2022

Բովանդակություն

1. Ներածություն.....	3 - 5
2. Գրական ակնարկ.....	6 - 7
3. Փորձարարական հետազոտություն.....	7
3.1. Հետազոտվող խմբի նկարագիրը.....	7
3.2 Փորձարարական դաս.....	8
3.3 Փորձարարական դաս.....	9-11
4. Վերլուծություն.....	26
5. Եզրակացություն.....	14-15
6.Գրականության ցանկ.....	16
7.Հավելված.....	17
7.1 Դասապլան-1.....	
7.2 Դասապլան-2.....	

1. Ներածություն

Աշակերտների մոտ արժեքային ձևավորման խնդիրը մնում է արդիական, քանի որ, նախ, չկա արժեքային ձևավորման հասկացության մեկնաբանման միասնական մոտեցում, երկրորդը՝ մեր հասարակության քաղաքական, սոցիալական, հոգեւոր ոլորտներում արմատական փոփոխություններ են առաջացնում մարդկանց արժեքային ձևավորմանը:

Նման անկայուն ժամանակաշրջաններում տառապում է անոթ սերունդը: Երիտասարդների շրջանում, հասկապես դեռահասների շրջանում, ահում է նիգերիականությունը, որը հանգեցնում է վարձագծի, առաջանում է անմիտ դաժանության ֆենոմեն, ահում է դեռահասների հանցագործությունը, նկատելիորեն գերազանցում է այլ տարիքային խմբերի իրավախախտումների ահի տեմպերը, հայտնվում են շեղվող վարձագծի նորանոր տեսակներ:

"Անցումային" հասարակությունների առաջնահերթ խնդիրը հասարակության մեջ կայունացնող նշանակություն ունեցող սոցիալական արժեքների համակարգի վերականգնումն ու զարգացումն է: Դառնալով մարդկանց արժեքային ձևավորմանը՝ նրանք ուղղակիորեն մտնում են անձի կառուցվածքի մեջ, որպես իրենց վարձագծի շարժառիթ: Կարևոր է պարզել ժամանակակից դեռահասների հոգեբանական առանձնահատկությունները եւ որքանով կարող է ազդել ուսուցիչը դրանց ձեւավորման վրա:

Պատանեկության տարիքը արժեքային համակարգի ինտենսիվ ձևավորման շրջան է, որն իր ազդեցությունն է թողնում բնավորության և անձի կայացման վրա: Դա կապված է այս տարիքային փուլում արժեքային ձևավորման համար անհրաժեշտ նախադրյալների ի հայտ գալու հետ՝ հասկացական մտածողության տիրապետման, բարոյական բավարար փորձի կուտակման, սոցիալական որոշակի դիրքի գրավման հետ: Երիտասարդ տարիքում համոզմունքների ի հայտ գալը վկայում է բարոյական արժեհամակարգի կայացման բնույթի որակական զգալի բեկման մասին: Հենց այս է պատճառը, որ ուսուցիչը պետք է կարողանա ապահովել սովորողների վերլուծելու կարողությունը և սեփական դիրքորոշումը ունենալու հնարավորությունը:

Ուսուցիչը օրինակներ ներկայացնելու հետ մեկտեղ պետք է կարողանա արդյունավետ կառավարել ժամանակը, լինել համբերատար ու պատասխանել սովորողի բոլոր հարցերին, լսել ցանկացած մեկնաբանություն, հնարավորություն տա աշակերտին ձևավորել և արտահայտել իր կարծիքը:

Ռուս դասական գրականության ուսումնառության կարևոր վերջնարդյունքներից մեկն էլ ժամանակի զգացողությունն է, եւ սա էլ դառնում է բարդություններից մեկը, որ աշակերտը հաճախ չի ընկալում նյութը, ուստի պետք է օգնել աշակերտին անցյալին նայել այնպես, ինչպես անցյալի մարդիկ են նայել, այնուհետև վերլուծել և համեմատության մեջ գտնել նւնարտությունը:

Հենց երիտասարդ տարիքում ձեւավորված արժեքային կողմնորոշումներն են որոշում անձի եւ շրջակա իրականության հարաբերությունների առանձնահատկություններն ու բնույթը եւ դրանով իսկ որոշակիորեն որոշում նրա

3

վարձագիծը: Հայաստանի Հանրապետությունում իրականացվող պետական կրթական ֆառաֆակնության շրջանակներում առաջնահերթ է դարձել կրթության որակի բարելավմանն ուղղված՝ հանրակրթության բովանդակությունը, ուսուցման բարձր արդյունքներ ապահովող պետական չափորոշիչը, միջնակարգ կրթության յուրաֆանչյուր աստիճանի առարկայացանկը, դրանց դասարանային և լրացուցիչ պարապմունքների շաբաթական ժամաֆանակները, առարկայական համալիր ծրագրերի ստեղծման սկզբունքները, կառուցվածքը, ուսուցման արդյունքների գնահատման և մշտադիտարկման համակարգը և կրթական միջավայրի հիմնական պայմանները սահմանող մեկ միասնական շրջանակային փաստաթղթի՝ Ազգային կրթակարգի (**National Curriculum**) ընդունումը:

Ազգային կրթակարգը հանրակրթության բովանդակությունը սահմանող և դրա ներդրմանն ու իրականացմանը միտված նորմատիվ իրավական փաստաթուղթ է:

1) Ազգային կրթակարգը (այսուհետ՝ Կրթակարգ) ներկայացնում է տարրական, հիմնական և միջնակարգ հանրակրթական ընդհանուր ծրագրերի շրջանավարտներին ներկայացվող ընդհանրական որակական պահանջները, հանրակրթական հիմնական ծրագրերի բովանդակության պարտադիր նվազագույնը, սովորողների ուսումնական բեռնվածության ծավալը, գնահատման համակարգը, կրթական միջավայրին և ռեսուրսներին վերաբերող նոր պահանջները:

2) Կրթակարգի նորմերն ու դրույթները պարտադիր են Հայաստանի Հանրապետության կրթության կառավարման մարմինների, տարրական, հիմնական և միջնակարգ ընդհանուր, հատուկ և մասնագիտացված հանրակրթական ծրագրեր (այսուհետ՝ հանրակրթական ծրագրեր) մշակողների և այդ ծրագրերն իրականացնող ուսումնական հաստատությունների համար՝ անկախ դրանց կազմակերպական-իրավական ու սեփականության ձևերից և ենթակայությունից:

3) Կրթակարգի գլխավոր նպատակը որակյալ կրթության ապահովումն է

Միջնակարգ կրթության երրորդ աստիճանի՝ ավագ դպրոցի շրջանավարտի պատրաստվածությանը ներկայացվող ընդհանրական ծրագրային պահանջների կատարման արդյունքում ակնկալվում է, որ միջնակարգ (ավագ) դպրոցի շրջանավարտը պետք է ունենա ազգային և ֆաղաֆացիական բարձր գիտակցություն, դրսևորի արժանապատիվ, հարգալից և մարդասիրական վարքագիծ ուսումնական գործունեության ընթացքում, ընտանիքում և իր առօրյա կյանքի մյուս ոլորտներում՝

ա. կարևորի իր ազգային ինքնությունը, գնահատի հայ ժողովրդի և հայոց պետության տեղն ու դերը համաժխարհային պատմության մեջ, պատրաստ լինի իր մասնակցությունը բերելու հայրենիքի հզորացման գործին,

բ. ունենա պատմական և արդի հասարակական երևույթները ինքնուրույն հետազոտելու, զարգացման նախագծեր կազմելու և ստեղծագործելու կարողություններ,

գ. հարգի մարդու հիմնարար իրավունքները և ֆաղաֆացիական ազատությունները, լինի իրավագիտակ,

դ. ունենա ֆինանսական գրագիտություն, կարողանա կողմնորոշվել տնտեսական հարաբերություններում,

4

ե. պատասխանատվություն ցուցաբերի առօրյա կյանքում, լինի մարդասեր, հանդուրժողական և հարգալից վերաբերմունք ունենա շրջապատի նկատմամբ, լինի բարեկիրթ, գուսպ և ֆաղաֆավարի,

զ. լինի ընտանեկան կյանքի արժեքների կրողը, գիտակցի ընտանիք կազմելու կարևորությունը, պատրաստ լինի ընտանեկան կյանքին,

է. կարողանա համագործակցել ինչպես տարեկիցների, այնպես էլ ծնողների, իրենից մեծերի ու փոքրերի հետ, հարգանք ունենա մեծահասակների հանդեպ, գնահատի և արժևորի նրանց վաստակը,

ը. մասնակցություն ունենա հանրային կյանքին, կատարի արդյունավետ թիմային աշխատանք, աշխատանքում լինի գործունյա և նախաձեռնող, ունակ լինի համագործակցելու համայնքի անդամների հետ,

թ. ազատ ու անկաշխան դրսևորի սեփական կարծիքը, ունենա ակտիվ, կառուցողական և հանդուրժող ֆաղաֆացիական դիրքորոշում, իր գործունեությունը պլանավորելու հմտություն: Ուսուցիչը պետք է կարողանա իր առջև գլխավոր նպատակ դնել՝ ի՞նչ անել, որ աշակերտը սեփական փորձով հասկանա, թե ինչպես է ստեղծվում պատմական-գեղարվեստական գիտելիքը, կարողանա ֆինարկել նյութի բովանդակությունը, նշի պատճառներն ու հետեւանքները: Հասկանա՝ ինչպես է կարևորվում իրադարձությունը եւ ի՞նչ հարցեր են ծնվում գրականություն/ ուսու/ ուսումնասիրելիս:

2. Գրական ակնարկ

Հետազոտության օբյեկտ են հանդիսանում " Տրեսուֆի միջնակարգ դպրոց " ՊՈԱԿ-ի 9-րդ դասարանի աշակերտները : Ուսումնասիրության առարկան հանրակրթական հաստատության աշակերտների արժեքային ձևավորումն է: Հետազոտության ընթացքում նպատակ է դրվել պարզել արժեքային ձևավորման հոգեբանական առանձնահատկությունները սահմանել աշակերտների համար արժեքային ձևավորումը: Նպատակին հասնելու համար առաջադրվեցին հետևյալ խնդիրները: I. հարցի տեսական ուսումնասիրություն. ինչ են արժեքները, արժեքային ձևավորումը: II. Արժեքային ձևավորման հետազոտության իրականացում: III. Ստացված տվյալների վերլուծության իրականացում: IV. եզրակացություններ ձևակերպումը:

Ուսումնասիրությունը ենթադրում է, որ 9-րդ դասարանցիների արժեքային ձևավորման տարբեր ուղղվածություն ունեն : Ուսումնասիրության մեջ մենք

օգտագործեցինք հետևյալ մեթոդները: * Ընտրված թեմային առնչվող գիտա-

տեսական աղբյուրների ուսումնասիրություն,* Գիտարկման մեթոդ: Ուսումնասիրությունը կատարվել է Տրեսուֆի միջնակարգ դպրոցի հիման վրա: Հետազոտությանը մասնակցել է 7 դեռահաս ' 13-14 տարեկան ,աղա՝3, աղջիկ՝4:

Ուսումնասիրության աշխատանքային պլանը:

- 1 Նախապատրաստական. Հետազոտության ծրագրի մշակում. Ուսումնասիրության օբյեկտի, առարկայի, խնդիրների, աշխատանքային որոշում: Գիտական գրականության ուսումնասիրություն:
- 2 Հետազոտություններ, մշակումներ Հարցադրումների մեթոդով աշակերտների հետազոտություն
- 3 Նյութական մշակման. Ուսումնասիրության ընթացքում ստացված տվյալների նախապատրաստում եւ մշակում:

Աշխատանքի գործնական նշանակությունը կայանում է նրանում, որ հետազոտության նյութերը, եզրակացությունները եւ առաջադրությունները կարող են օգտագործվել դեռահասների հոգեբանամանկավարժական օգնություն ցուցաբերող մանկավարժական աշխատողների կողմից: Արժեքային կողմնորոշման ախտորոշման արդյունքում բարձր դասարանցիների մոտ կարելի է տեղեկատվություն ստանալ կրթական գործընթացի որակի և դպրոցի գործունեության արդյունավետության մասին, որն ուղղված է աշակերտների մոտ արժեքային ձևավորմանը : Աշխատանքի կառուցվածքը. Աշխատանքը բաղկացած է ներածությունից, երկու գլուխներից, եզրակացությունից, Օգտագործված գրականության ցանկից եւ հավելվածներից:

Գլուխ I Արժեքային հասկացություն եւ արժեքային ձևավորման :Անձի արժեքային ձևավորման խնդրի ուսումնասիրությունը կարեւոր հետազոտական ոլորտ է, որը գտնվում է մարդու մասին գիտելիքների տարբեր նյութերի ' գրականության, փիլիսոփայության, սոցիոլոգիայի եւ հոգեբանության հանգույցի վրա:

"Արժեք" հասկացությանը տրվում է մի քանի իմաստ, կախված խնդրից:

• Արժեքը, որպես սուբյեկտիվ նշանակությունը ինչ-որ օբյեկտների կամ երևույթների, որոնք կարող են բավարարել որոշակի կարիքները անձի (ստեղծագործության նյութական և հոգևոր մշակույթի) (Կ. Ա. Աբուլխանովա- Սլավսկայա, Վ. Ա. Վասիլենկո, Վ. Պ. Տուգարինով, Ա. Ս. Շարովը, Ս. Լ. Ռուբինսոնը, Կ. Ռոջերսը, Ք. Օլլպորտ, Ա. Ն. Լեոնտևը, Վ. Ֆ. Սերժանտների և այլն);

• Ե՛վ պատկերացումները , և՛ համոզմունքները, և՛ իդեալները, որպես կոնֆլիկտի հասունացման պատճառ (Կ. ΚΛΑΚΧΟΗ, Վ. Բ. Օլշանսկին, Լ. Մ. Հրեշտակապետ, Ե. Ի. Իսաևը, Դ. Ա. Լեոնտևը և այլն);

* որպես պատշաճ պատկերացում, սկզբունքներ, վարմագծի կանոններ (Վ. Ա. Բոդրով, գ. վ. Լոժկին և այլն);

6

* որպես մոտիվացիայի տարրեր՝ կարիքների եւ դրդապատճառների հետ միասին (Է.Ֆրոմմ, Ա. Մալուու, Վ. Գ. Մորոզին և այլն):

Բայց, չնայած բազմազանությունը մոտեցումների մեկնաբանության

արժեքների, կարծիքներ մեծամասնության հեղինակների տեսակետները համընկնում են, այն է, որ անհատական արժեքներ են կարևորագույն, միջուկային բաղադրիչներով անձի կառուցվածքի, պայմանական անձի ուղղվածությունը, նրա ակտիվությունը, կայունության, տարածքային ամբողջականությունը "Ես" – ը, աշխարհայացք և այլն:

Այսպիսով, կարելի է եզրակացնել, որ արժեքները սոցիալական ֆենոմեն են, որը վերաբերում է սուբյեկտին՝ օբյեկտ, որը անձի, նրա ներքին աշխարհի և արտաքին իրականության միջև կարևոր կապող օղակ է:

3. Փորձարարական հետազոտություն

3.1 Ջետազոտվող խմբի նկարագիրը

Որպես հետազոտման խնդրահարույց թեմա ընտրվել է 9 - րդ դասարանի մի քանի աշակերտների առաջադիմության, պասիվության հետ կապված հարցերը: Այդ դասարանում սովորում են 7 աշակերտ՝ 4-ը աղջիկ, 3 տղա: Աշակերտները բավականին ակտիվ են՝ աշխույժ: Աշակերտներից 5-ը կարողանում են պատմել, պատասխանել հարցերին, որոշ չափով վերլուծել, սակայն մյուս 2-ը պասիվ են ,մասամբ են մասնակցում դասերին,աշխույժ չեն, չեն կարողանում վերլուծել:Սովորողների մեծ մասը կարողանում է դասը պատմել,պատասխանել հարցերին, մյուս մասը կատարում է աշխատանքներ, սակայն դասը առանց կարծիքներ արտահայտելու,առանց իրենց դիրքորոշումը պարզաբանելու, հետաքրքիր և արդյունավետ կազմակերպել չի լինի: Ուսումնասիրվող դասարանում առարկան դասավանդվում է շաբաթական երեք ժամ ժամաքանակով: Ռուսաց լեզու առարկան ուսումնասիրում են երեքշաբթի , չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերին, ինչը հնարավորություն է տալիս սովորողներին պատրաստվել, մտորել և հասնել եզրահանգումների: Լավագույն դեպքում սովորողները պետք է դասի ընթացքում հասկանան, թե ի՞նչ է տեղեկատվությունը, ինչպե՞ս է տեղեկատվության աղբյուրը վերածվում արժեքային ձևավորման աղբյուրի՝ հարցադրումների համատեքստում: Անհրաժեշտ եմ համարում բոլոր սովորողների ներգրավվածությունը դասապրոցեսին: Իրավիճակը ցույց է տալիս, որ այն հետազոտման կարիք ունի և եթե ցուցաբերվի ճիշտ և նպատակային մոտեցում, ապա հնարավոր կլինի կարճ ժամանակահատվածում հասնել էական առաջընթացի: Երեխաներից յուրաքանչյուրի խնդիրը անհատական է, ուստի

Նպատակահարմար է, որ դիտարկվեն որպես առանձին դեպքեր: Սովորողների մոտ կզարգացնենք ընկալումները, եթե դասապրոցեսը կազմակերպենք ճիշտ, կիրառելով անհրաժեշտ մեթոդներ և հնարավորինս <<բաց>> առաջադրանքներ և հարցեր:

3.2 Փորձարարական դաս

Ի տարբերություն այն դասերի, որոնց այցելում են ստուգման կամ մանկավարժի աշխատանքում նոր փորձի տարրեր փնտրելու նպատակով՝ փորձարարական դասերը ուսուցիչներին առաջարկվում են նոր մեթոդիկա: Համապատասխանաբար, ուսումնական պրոցեսի մյուս կողմերը չեն դառնում ուսումնասիրման առարկա: Դիտարկվող դասը որոշակի է դարձնում նորի և պրակտիկայում լայն կիրառում գտած ուսուցման միջոցների համապատասխանելիությունը, նրանց գործառնության փոփոխությունները ներմուծվող նորի հետ համապատասխանեցված:

Արժեքները կրում են երկակի բնույթ: Դրանք սոցիալական են, քանի որ պատմականորեն են պայմանավորված, եւ անհատական, քանի որ դրանցում կենտրոնացած է կոնկրետ սուբյեկտի փորձը : Կոնկրետ անձի արժեքները ձևավորվում են սոցիալական միջավայրի, այն սոցիալական խմբերի առանձնահատկությունների ազդեցության ներքո, որոնց մեջ այս անձը մտնում է: Անհատական արժեքները անձի կառուցվածքի կարևորագույն բաղադրիչն են, նրանք կատարում են վարքագծի կարգավորիչների գործառնությունը եւ դրսևորվում են մարդկային գործունեության բոլոր ոլորտներում:

Արժեքներին բնորոշ է դինամիկ բնույթ: Եթե նրանց գոյությունը չի ապահովվում մարդու կողմից, եթե նրանք չեն ստեղծվում, չեն իրականացվում և չեն արդիականացվում, ապա նրանք աստիճանաբար կորցնում են իրենց նշանակությունը:

Ինչպես նշում է Վ.Պ. Տուգարինովը, "առանձին մարդը կարող է օգտվել միայն այն արժեքներից, որոնք առկա են հասարակության մեջ : Դրա համար էլ առանձին մարդու կյանքի արժեքներն իրենց էությունն են՝ իր շրջակա հասարակական կյանքի արժեքը " :

Անձի ուղղվածությունն այս կամ այն արժեքին կազմում է նրա արժեքային

ձևավորումը :

Արժեքային ձևավորումը , հանդիսանալով <<կենտրոնական>> անձնային նորագոյացություններից մեկը, արտահայտում են մարդու գիտակցված վերաբերմունքը սոցիալական իրականության նկատմամբ և այդ առումով որոշում են նրա վարքագծի լայն մոտիվացիան և էական ազդեցություն են ունենում նրա իրականության բոլոր կողմերի վրա : Արժեքային ձևավորումը անհատի ներքին կառուցվածքի կարևորագույն տարրն է, որը ամրագրված է անհատի կյանքի փորձով, նրա ապրումների ամբողջությամբ: Այն ուրվագծել էական և կարևոր է սովյալ անձի էությունը: Այս արժեքային ձևավորումը կարևոր գործոն է, որը պայմանավորում է անձի գործողությունների եւ գործողությունների շարժառիթները: Արժեքային ձևավորումը անձի ինքնագիտակցության ներքին բաղադրիչն է, որն ազդում է շարժառիթների, շահերի, տեղադրման, անձի կարիքների վրա: Արժեքային ձևավորումը իրականության օբյեկտներն ըստ իրենց նշանակության (դրական կամ բացասական) տարբերակելու միջոց են:

Արժեքային ձևավորումը յուրացումը օգնում է աշակերտին հասնել մեծահասակների որոշակի ներքին անկախության, հաստատել իր ԵՍ-ը:

Արժեքային ձևավորումը բարդ և երկարատև գործընթաց է: Քանի որ արժեքային ձևավորումը սովորաբար սահմանվում է որպես անձի ուղղվածությունը նպատակների և գործունեության միջոցների վրա և այդպիսով արտահայտում է նրա վերաբերմունքը աշխարհին, բնական է ենթադրել, որ դրանց ձևավորումը, որպես անբողջական հոգեբանական կառույց, սկսվում է ավագ դեռահասակների և երիտասարդ տարիքի սկզբի միջև սոցիալականացման գործընթացում: Սոցիալականացման տարբեր փուլերում դրանց զարգացումը միանալիս չէ և որոշվում է ընտանեկան դաստիարակության և ուսուցման գործունեությամբ, մասնագիտական գործունեությամբ, հասարակական - պատմական պայմաններով: Արժեքային ձևավորման և զարգացման հոգեբանական մեխանիզմներն են հոգեկան գործընթացների և, առաջին հերթին, մտածողության, հիշողության, հույզերի և կամքի հոսքի անհատապես - տիպաբանական առանձնահատկությունները:

3.3 Աշակերտների արժեքային ձևավորման ուսումնասիրություն:

Կատարվել է աշակերտների արժեքային ձևավորման ուսումնասիրություն: Հետազոտությունն անցկացվել է մի քանի փուլով:

1. Տեսական ուսումնասիրություն.

2. 9-րդ դասարանի աշակերտների արժեքային ձևավորման հետազոտություն

Հետազոտությանը մասնակցել է 7 մարդ՝ 4 աղջիկ 3 պատանի: Աշակերտների մոտ արժեքային ձևավորման ուսումնասիրություն իրականացնելու համար օգտագործվել են մեթոդներ:

1. Դիտարկման մեթոդ.

2. Հարցադրման մեթոդ. "Արժեքային ձևավորման հոգեբանական առանձնահատկությունների ուսումնասիրությունը որպես վարձագծի կարգավորման մեխանիզմ":

Մեթոդաբանությունը նախատեսված է ԱՀԶ-ի հոգեբանական առանձնահատկությունների բացահայտման համար՝ որպես վարձագծի կարգավորման մեխանիզմ: Այս մեթոդաբանության միջոցով կարելի է բացահայտել գերիշխող արժեքները, ԱՀԶ-ի աստիճանը որպես հոգեբանական մեխանիզմ: Մեր աշխատանքում մենք օգտագործել ենք Ն.Ա. Կիրիլովայի "արժեքային ձևավորման դպրոցականների ինտեգրալ անհատականության կառուցվածքում" աշխատությունում (1-ին բլոկ "ճանաչողություն", 2-րդ բլոկ - "Ես արժեք եմ", 3 - րդ բլոկ "Մեկ այլ արժեք", 4-րդ բլոկ - "հասարակական գործունեություն", 5-րդ բլոկ - "Պատասխանատվություն":)

Հետազոտության համար օգտագործվել են հարցադրումներ մեթոդը: Փորձարկվողներին արվել է հարցաթերթիկում ներկայացված դատողությունների ընտրության հանձնարարություն: Անհրաժեշտ էր ընտրել պատասխանի տարբերակը,

թե որքանով է կարևոր առարկաների համար, իմաստալից այն, ինչ ասվում է թեմայի մեջ: Ընդհանուր դատողությունների թիվը 25 է, դրանք բաժանված են բլոկների: Սա բարձրացնում է մեթոդիկայի ինֆորմատիվությունը, թույլ է տալիս ավելի տարբերակված նկարագրել արժեքային ձևավորման հոգեբանական առանձնահատկությունները:

"Ճանաչողությունը որպես արժեք" սանդղակը համապատասխանում է 1-ին գլխավոր բլոկի հարցաթերթիկում: Հարցաթերթիկի հարցերը նպատակաուղղված են աշակերտների գիտելիքների և հուզական ընկալման կարիքի բացահայտմանը (դրական կամ բացասական): Կարևոր է սահմանել գիտելիքների արժեքի

այնպիսի դրսևորումներ, ինչպիսիք են դպրոցում սովորելու ձգտումը, բնության եւ հասարակության հիմնական օրենքների մասին պատկերացումներ ստանալու ձգտումը, ստեղծագործական մտտեցումը այս կամ այն խնդրի կատարման համար (այդ թվում՝ ուսումնական), ճանաչողական գործունեության մեջ և գործունեության նոր տեսակների յուրացման գործընթացում որոշակի ջանքեր գործադրելու պատրաստակամությունը:

Ըստ էության, սանդղակը որոշում է աշակերտների արտահայտվածության աստիճանը շրջապատող աշխարհի մասին գիտելիքներ ձեռք բերելու ձգտման եւ գիտելիքների նկատմամբ նրանց վերաբերմունքի մասին:

"Մեկ այլ արժեք" սանդղակն արտացոլվում է 3 հարցաթերթիկի բովանդակով եւ ցույց է տալիս, թե ինչ տեղադրություններ (դրական կամ նեգատիվ) ձեռնարկվում են դեռահասների շրջանում այլ մարդկանց նկատմամբ, արդյո՞ք նրանք պատրաստ են այլ անձի ընկալել որպես անհատականություն, որպես անհատականություն, ձգտում են արդյո՞ք ցուցաբերել բարյացակամություն, հարգանք, վստահություն, հավատ մյուսի անձնական ներուժի նկատմամբ:

Այս ցուցանիշը որոշում է դեռահասների կողմից մեկ այլ մարդու՝ որպես անհատականության ընկալման, մյուսի նկատմամբ հարգանքի եւ միջանձնային հարաբերություններ կառուցող կոնստրուկտիվ ունակության աստիճանը:

"Հանրօգուտ գործունեություն" սանդղակը համապատասխանում է 4-րդ համա-տնօրինական բլոկին եւ ցույց է տալիս, թե տվյալ պահին որքանով է աշակերտը կիսում հերոսների օգտակար գործունեության կարևորությունը որպես անձնական արժեք: Հարցաթերթիկների հարցերը թույլ են տալիս որոշել, թե որքան է աշակերտի տվյալ արժեքի զարգացման մասին վկայող հատկանիշները՝ կողմնորոշում դեպի կատարվող գործի հասարակական նշանակությունը, հետաքրքրություն հասարակական օգտակար աշխատանքին մասնակցելու նկատմամբ, այլ մարդկանց օգուտ բերելու ձգտում եւ անհատախնդրություն, աջակցություն շրջապատի մարդկանց գործարարությանն ու ակտիվությանը, նրանց նախաձեռնողականության խրախուսում, սեփական գործելակերպի եւ գործունեության ցանկացած տեսակի նկատմամբ: Ստեղծագործական վերաբերմունքի զարգացման ձգտում, նպատկանշվածություն ուրիշների համար իր գործունեության օգտակարության եւ այլն: /Դանկոյի կերպարը/

10

Այսպիսով, այս սանդղակը սահմանում է աշակերտների շրջանում հասարակական օգտակար գործունեության նկատմամբ գիտակցված վերաբերմունքի կամ, այլ կերպ ասած, մարդու էության, որպես հասարակական էության իրազեկման մակարդակը:

"Պատասխանատվությունը որպես արժեք" սանդղակը ներկայացված է 5 բովանդակային բլոկներում: Ուսանողներին ուղղված հարցերը ներկայացնում են ԿՖ աշակերտի պատասխանատվության աստիճանը նրա կյանքում տեղի ունեցածի համար. որոշում են, թե արդյո՞ք դեռահասը կարիք ունի հիմնավորելու եւ բացատրելու իր գործողությունները, ձգտում է վերլուծել իր գործողությունները եւ արդյո՞ք ինքնախնդրությունը համարում է կերպարների/ Լարա և Դանկո/ հոգեբանության կարևոր սկիզբ: Այս սանդղակը պետք է համարել չափազանց կարևոր սոցիալ-ազգայնական անձի ձևավորման առումով պարզում են, թե արդյո՞ք աշակերտը որոշում կայացնելիս առաջնորդվում է պարտիզ գացողության վրա հիմնված սկզբունքներով, արդյո՞ք իրեն "ծանրացնում է" կատարվող գործերի հանդեպ բարեխիղճ վերաբերմունքով:

Այս սանդղակը պետք է համարել չափազանց կարևոր սոցիալ-ազգայնական անձի ձևավորման առումով:

4. ՎԵՐՆՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

"Գիտելիքի ձգտում"

Վերլուծելով "Գիտելիքի ձգտում" չափորոշիչ հարցաթերթիկի արդյունքները, ցավոք, եզրակացնում ենք, որ 9-րդ դասարանների 1 առարկաների համար այդ արժեքը արժեքային կողմնորոշում չէ: Գիտելիքի անհրաժեշտությունը այս դեպքում նվազագույն կամ փաստացի բացակայում է: Ածակերտը խուսափում է իրավիճակներից, որոնք նրանից պահանջում են որևէ ջանք չի գործադրել հանաչողական խնդիրների լուծման կամ ուսումնական գործունեության նոր տեսակների յուրացման ժամանակ:

Միավորների միջին մակարդակը վկայում է սովորողների կողմից կրթության նշանակությունը հասկանալու, գիտելիքը կյանքում որպես կարևոր արժեք ընկալելու մասին, թեև այդ արժեքի նկատմամբ լիարժեք գիտակցված ինքնորոշում տեղի չի ունեցել միջին մակարդակի հասած դեռահասների գիտակցության մեջ:

Այս սանդղակով հավաքած միավորների բարձր (1) մակարդակը վկայում է կոնկրետ դեռահասի ուսումնական գործընթացի կյանքում իրական դերի եւ նրա կյանքում կրթության մասին: Բարձր մակարդակի հասած սովորողների մոտ մեծ է գիտելիքների անհրաժեշտությունը, իսկ հանաչողական գործընթացը դրական էմոցիաներ է առաջացնում, հաճույք է պատճառում եւ կարևոր բովանդակալից պահ է կյանքում:

Բարձր մակարդակ-2 մարդ : Միջին մակարդակը ' 4 մարդ : Ցածր մակարդակ- 1 մարդ :

"Ես արժեք եմ"

Վերլուծելով "Ես արժեք եմ" չափորոշիչ հետազոտության արդյունքները ' կարելի է պնդել, որ մեր առարկաների 77% - ի մոտ ձևավորվում են այնպիսի կարևոր

անձնային հատկանիշներ, ինչպիսիք են ինքնահանաչման ձգտումը, սեփական զգացմունքների և արարքների գիտակցումը, ինքն իր հանդեպ հետաքրքրությունը ' որպես անձի և անհատականության նկատմամբ, ինչպես որ կա : Մենք կարող ենք դիտարկել, որ այս ԱՀ-ի ձևավորումը դիմամիկ է իրենց տարիքի եւ դրական դիմամիկան նկատվում է 9-րդ դասարանիցիների մոտ (որը հաստատում է հայտարարությունները գիտնականների եւ մեր վարկածը):

Այս սանդղակով հավաքած միավորների բարձր մակարդակը վկայում է պատահառու "Ես" - ի գրեթե ձևավորված կառուցվածքի, դրական ինքնագզգացողության բարձր աստիճանի, ինքնադրսևորվելու ունակության, անձի և անհատականության հանդեպ հարգալից վերաբերմունքի մասին :

Միջին մակարդակը ցույց է տալիս, որ ուսանողը շատ ուշադրություն է դարձնում իր սեփական "Ես" - ին, փորձում է դրական լինել իր ինքնակառավարման ընկալման մեջ, ինչպես նաև լրջորեն մտածում է ինքնադրսևորման ուղիների մասին: Այս սանդղակով միավորների ցածր մակարդակը նշանակում է, որ առարկաները հազվադեպ է մտածում կամ ընդհանրապես ուշադրություն չի դարձնում ինքնընկալմանը, ինքնադրսևորմանը և սեփական անհատականությանը, բացասաբար է վերաբերվում իրեն: Անձի նկատմամբ արժեհամակարգային վերաբերմունքը հիմնականում ձևավորված չէ, առկա է ինքնավստահության և ինքնագնահատականի ցածր մակարդակ: Պետք է ուշադրություն դարձնել, որ ցածր մակարդակը ԱՀ -ի " ԵՍ - արժեք եմ " նկատվում է հիմնականում աղջիկների մոտ:

Բարձր մակարդակ-3: Միջին մակարդակը ' 3: Ցածր մակարդակ-1:

"Այլ արժեք"

Վերլուծելով "մեկ այլ արժեք" չափորոշիչ հարցաթերթիկի արդյունքները, մենք տեսնում ենք, որ դեռահասների մոտ դասի աստիճանական ձևավորումը այլ մարդկանց նկատմամբ, այլ մարդուն որպես

անհատականությունը ընկալելու պատրաստականությունը, որպես անհատականություն, բարյացակամություն, հարգանք, վստահություն, հավատ մյուսի անձնական ներուժի նկատմամբ (ինչը հաստատում են մեր կերպարները) Այս սանդղակով հավաքած միավորների բարձր մակարդակը հաստատում է բարձր մեկ այլ մարդու անհատականության ընկալման արժեքի առկայությունը: Բարձր միավորը ցույց է տալիս, որ սովորողը հակված է ընկալել մարդու բնույթը որպես դրական, և , հետևաբար, հնարավորություն է արագ ստեղծել սերտ հուզական կապեր այլ մարդկանց հետ, երբ նրանք անվերապահ ընկալում և կողմնորոշում իրենց անհատական հատկանիշները ակնհայտ ությունը:

Միավորների միջին մակարդակը վկայում է, որ այլ մարդու անհատականությունը որպես արժեք են ճանաչում, փորձում են հարգել այլ մարդկանց, սակայն միշտ չէ, որ նրանց հաջողվում է անտարակույս ընկալել մեկ այլ մարդու և նրա հետ

կառուցողական շփվել նրա անհատական առանձնահատկությունների հաշվառմամբ:

Այս սանդղակով միավորների ցածր մակարդակը ցույց է տալիս մեկ այլ անձի ընկալման բացակայությունը, որպես արժեք եւ անհատականություն, ուրիշների նկատմամբ հարգալից վերաբերմունքի բացակայությունը, նրանց հետ շփվելու ունակության պակասը բարյացակամ և կառուցողական է:

Բարձր մակարդակ-4: Միջին մակարդակ 2 է : Ցածր մակարդակ-1:

" Հասարակական գործունեություն "

Կարևորվել է հասարակական օգտակար գործունեության եւ պատրաստ է տալ նրան ինչ-որ մասը իրենց ժամանակի ուժերի հետ, բայց դա ոչ միշտ է դառնում արդյունք է իրենց անձնական նախաձեռնության եւ ինքնուրույնությունից : Հարկ է նշել, որ առ-ի այս ԱՀ գրեթե ձևավորվել (ցածր մակարդակը բացակայում է): Այս սանդղակով հավաքած միավորների բարձր մակարդակը հաստատում է աշակերտների պատրաստականությունը ' իրենց գործունեությունից օգուտ բերելու ողջ հասարակությանը կամ կոնկրետ խմբին, ակտիվ լինելու ընդհանուր գործունեության մեջ: Բարձր միավորը վկայում է աշակերտների մոտ այնպիսի արժեքային կողմնորոշման առկայության մասին, ինչպիսին է հանրօգուտ գործունեությունը:

Միավորների միջին մակարդակը վկայում է այն մասին, որ աշակերտները հասկանում են հանրօգուտ գործունեության կարևորությունը և պատրաստ են նրան տալ իրենց ժամանակի և ուժերի մի մասը, բայց միշտ չէ, որ դա դառնում է իրենց անձնական նախաձեռնության եւ ինքնուրույնության արդյունքը:

Բարձր-3: Միջին-4. Ցածր -0

" Պատասխանատվություն "

" Պատասխանատվություն " դաշինքի հատկապես կարևոր (սոցիալ-ազգային անհատականության ձևավորման առումով) հարցաթերթիկի տվյալները վկայում են ավագ դպրոցի աշակերտների կողմից պատասխանատվության կարևորությունը որպես անձնական որակ ճանաչելու, այն իրենց արարքներում դրսևորելու ձգտման մասին: Սակայն դեռահասների համար միշտ չէ, որ հնարավոր է հասկանալ եւ հասկանալ իրենց գործողությունների շարժառիթները Մենք տեսնում ենք, որ տարիքի հետ նկատվում է այնպիսի կարևոր մարդկային արժեքի գարգացման դրական դինամիկա, ինչպիսին է " պատասխանատվությունը " (ինչը հաստատում է մեր վարկածը):

Այս սանդղակով հավաքած միավորների բարձր մակարդակը վկայում է բարձր պատասխանցիների մոտ պատասխանատվության զգացողության առկայության, որպես առանձնակի կարևոր անձնային բնութագրի, ինչպես նաև պատասխանատվությունը որպես անձի հիմնական բնութագրի ճանաչելու մասին: Նման

սովորողների ներքին վերահսկողությունը գերակշռում է, բավականին զարգացած է ռեֆլեքսիվ դիրքորոշումը եւ ինքնավերլուծության ձգտումը:

Միավորների միջին մակարդակը վկայում է բարձր դասարանների աշակերտների կողմից պատասխանատվության կարեւորությունը որպէս անձնական որակ, իրենց արարքներում դրսևորելու ձգտման մասին: Սակայն դեռահասների համար միշտ չէ, որ հնարավոր է հասկանալ եւ հասկանալ իրենց գործողությունների շարժառիթները:

Այսպիսով, մեր կատարած ուսումնասիրությունից մենք եզրակացրել ենք, որ աշակերտների արժեքային ձևավորումը տարբեր է՝ կախված աշխարհընկալումից: Կա զարգացման դրական դինամիկա :

5. Եզրակացություն

Կատարված տեսական վերլուծության հիման վրա մենք կատարել ենք հետևյալ եզրակացությունները:

Շումաս կամպոզիցիան օգնում է կապ հաստատել լեզվագիտության և իրական իրականության միջև: Մեզ օգնում է լանդշաֆտը . Բնապատկերի օգնությամբ ստեղծվում է յուրահատուկ ուսմանտիկ մթնոլորտ՝ հիանալի սպասման մթնոլորտ, որը դուրս է գալիս սովորական "առողջ բանականությունից": Ամբողջ ստեղծագործության ընթացքում հեֆիաթասացը Իգերգիլն է, ուստի հեղինակը վերնագրում է նրա անունը՝ ընդգծելով նրա նշանակությունը ստեղծագործության մեջ: Հեֆիաթասացը նշանակում է հեֆիաթասաց, նա փոխանցում է իր կյանքի փորձը եւ շատ սերունդների ուխտերը, քանի որ հեղինակը վերաբերում է նրան, որպէս գեղեցիկ եւ ուժեղ լեզվագիտության պահապան: Պատմության մեջ առաջին պլան են մղվում այնպիսի խնդիրներ, որոնք արդիական են նաև մեր ժամանակներում՝ անձնագոհություն, ազնվություն, սխառն , սեր, դատապարտում է հեղինակը եսասիրությունը, հպարտությունը, իմպուլսիվությունը, դաժանությունը, վախկոտությունը, քաղցեհիական անդորրը, ցինիզմը, երախտամոտությունը :

1. ԱՀԶ՝ հասարակական նշանակություն ունեցող արժեքներ են անձի, սոցիալական ընդհանրության, ընդհանուր առմամբ հասարակության համար նյութական, սոցիալական օբյեկտների, մարդու հոգևոր գործունեության եւ դրա արդյունքների համար, սոցիալապես հաստատված եւ մարդկանց մեծամասնության կողմից կիսվող պատկերացումներ այն մասին, թե ինչ է բարին, արդարությունը, հայրենասիրությունը, ուսմանտիկ սերը, բարեկամությունը եւ այլն:
2. ԱՀԶ-ի նյութական եւ հոգևոր արժեքների նկատմամբ մարդու ընտրովի վերաբերմունքն է, նրա վերաբերմունքի, համոզմունքների, նախապատվությունների համակարգը, արտահայտված գիտակցության եւ վարքի մեջ, մարդու կողմից օբյեկտների տարբերակման միջոցը՝ ըստ իրենց նշանակության:

Արժեքային ձևավորումը անհատի ներքին կառուցվածքի կարևորագույն տարրերն են, որոնք ամրագրված են անհատի կյանքի փորձով, նրա ապրումների ամբողջությամբ: Նրանք ուրվագծել էական եւ կարևոր է սովյալ անձի էության համար.:Այս ԱՀԶ –ը կարևոր գործոն է , որը պայմանավորում է անձի

գործողությունների և գործողությունների շարժառիթների համար: ԱՀԶ-ը անձի ինքնագիտակցության ներքին բաղադրիչն է, որն ազդում է շարժառիթների, շահերի, տեղադրման, անձի կարիքների վրա:

3. Որպէս կայուն ինքնուրույն կառուցվածքային հոգեբանական կրթություն ԱՀԶ-ը կարող է լինել զարգացման անցումային օրջանում:

Հետեւաբար, անձնական կառուցվածքի նման կարևոր տարրը, որպէս ԱՀԶ-ն , ամբողջությամբ ձևավորվել է միայն 3 աւ –ի մոտ: 3- ի մոտ ԱՀԶ-ը , և դեռևս հիմքեր չկան պնդելու, որ դրանք դարձել

են անձի կայուն հասկություն : 1 — ի մոտ նկատվում է արժեքների հասկացման հիմնական մեխանիզմի չձևակերպում. խանգարում է սովորողներին գիտակցաբար ընտրել և հիերարխիզացնել որոշակի կառուցվածքում մարդկային կյանքի այս կամ այն արժեքները՝ որպես գլխավոր նպատակ : Ուսումնասիրությունը ցույց է տվել, որ տարբեր աշակերտների մոտ գ երակետում են տարբեր ԱՀ :

Սովորողների մոտ որոշակի արժեքային կողմնորոշում ձևավորելու առումով մանկավարժական նպատակը Նախևառաջ պետք է համարել նշված ԱՀՁ — ը սովորողների գիտակցության մեջ հասցնելը, նրանց՝ դեռահասների մտահղացման առարկա դարձնելը : Այդ արժեքների հաստատումը դպրոցականների գիտակցության մեջ նշանակում է նրանց մոտ համապատասխան ներքին կայանքների կայացում : Դա հնարավոր է այն ժամանակ, երբ հանրակրթական դպրոցը որոշվի բովանդակային կողմի (ծրագրերի, ուսումնական և մեթոդական ձեռնարկների տարբերակների մշակում) և դատավարական կողմի (ազդեցության մեթոդներ, օգտագործվող տեխնոլոգիաներ) վերաբերյալ՝ դպրոցականներին հաղորդակից դարձնելով արժեքների յուրացմանը : Աշակերտների մոտ այդ արժեքների ձևավորման պայմանը հենց մանկավարժների մոտ այդ արժեքների պարտադիր առկայությունն է, դրանք որպես մանկավարժական վերաբերմունք ընդունելը և նրանց հուզական ապրումները :

Այսպիսով, մեր կատարած ուսումնասիրությունից մենք եզրակացրել ենք, որ աշակերտների ԱՀ Ձ — ը տարբեր է՝ կախված աշխարհայացքներից : Կա գարգացման դրական դինամիկա :

Մեր ուսումնասիրության վարկածը լիովին հաստատվել է : Խնդիրները լուծված են :

Ցուցանիշների ֆանակական վերլուծությունը ցույց է տալիս կրթական հաստատության բավարար հաջողությունը բա-կան արժեքների ձևավորման գործում, քանի որ հիմնականում արդյունքներն արձանագրվել են 1-2 մակարդակներում :

Եվ, չնայած "հանաչողությունը որպես արժեք" գարգացման ցածր ցուցանիշներին, հարկ է նշել, որ մեր դպրոցը թողարկում է այն աշակերտներին, ովքեր բարձր են գնահատում այլ մարդկանց, պատասխանատու, պատրաստ հասարակական գործունեության և իրենց հայրենիք սիրող անհատների, ովքեր Դանկոյի պես և՛ <<Քառորդ պատերազմի >>, և՛ <<44-օրյա պատերազմի >> ժամանակ՝ իրենց կյանքը և առողջությունը չխնայելով հողի, հայրենիքի, ընկերների համար : Հարցաթերթիկների պատասխանները, ինչպիսիք են "կյանքում գլխավորը մարդկանց

15

օգուտ բերելն է", "Կարող եմ ասել, որ ես պարսփի զգացում ունեմ", "ինձնավերլուծությունը միշտ անհրաժեշտ է մարդուն", "դար ապրիր, դար սովորիր" "ես ճիշտ եմ համարում" արտահայտությունը գրեթե միաձայն էր :

Շնորհակալություն մեր ուսուցիչներին :

6. Գրականության ցանկ

1. Հանրակրթության պետական չափորոշիչ : Հավելված N2 ՀՀ Կառավարության 2010 թվականի ապրիլի 8-ի N 439-Ն որոշման

2. Զեյնալյան Ն. Ա., Անձնային արժեք հասկացությունն անձի տեսություններում, Հանրային կառավարում, «Պետական ծառայություն» Երևան, 2/2017 :

3. Հասարակագիտություն. Լ. Ն. Բոգոլյուբով, Ա. Յ. Լագեբնիկովա եւ այլն: Մ., "Կրթություն", 2011: - 432 էջ.

4. Հոգեբանություն. Բառարան. / Under community. EDS. Վ. Պետրովսկու, Մ. Գ. Յարոսևսկու. - 2-րդ հրատ. Մ., 1990. - 494 էջ:

5. Արժեքը, որպես սուբյեկտիվ նշանակությունը ինչ-որ օբյեկտների կամ երևույթների, որոնք կարող են բավարարել որոշակի կարիքները անձի (ստեղծագործության նյութական և հոգևոր մշակույթի) (Կ. Ա. Աբուլխանովա - Սլավսկայա, Վ. Ա. Վասիլենկո, Վ. Պ. Տուգարինով, Ա. Ս. Շարովը, Ս. Լ. Ռուբինսոտեյնը, Կ. Ռոջերսը, Ք. Օլլպորտ, Ա. Ն. Լեոնտևը, Վ. Ֆ. Սերժանտների և այլն);

6. Ե՛վ պատկերացումները , և՛ համոզմունքները, և՛ իդեալները, որպես կոնֆլիկտի հասունացման պատճառ (Վ. Բ. Օլշանսկին, Լ. Մ. Հրեշտակապետ, Ե. Ի. Իսաևը, Դ. Ա. Լեոնտևը և այլն);

7. որպես պատճառ պատկերացում, սկզբունքներ, վարքագծի կանոններ (Վ. Ա. Բոլորով, գ. վ. Լաժկին և այլն);

8. որպես մտտիվացիայի տարրեր՝ կարիքների եւ դրապատճառների հետ միասին (Է.Ֆրանմ, Ա. Մալուս, Վ. Գ. Մորոզին և այլն):

9. Ինտերնետ ռեսուրսներ.: <http://www.bestreferat.ru/referat-208287.html>

http://revolution.allbest.ru/psychology/00172792_0.html

<http://www.hrliga.com/index.php?module=profession&op=view&id=1018>

7. Հավելված

7.1 Դասապլան-1

Ուսուցիչ՝ **Նաիրա Աբրահամյան**
Դպրոց՝ **Տրետուքի միջնակարգ դպրոց**
Դասարան՝ **9-րդ**
Աշակերտների քանակ՝ **7**
Ամսաթիվ՝ **15.04.2022**

Целеполагание для ученика (что надо знать, что уметь после изучения темы):

- знать факты из биографии и творчества писателя М.Горького и содержание рассказа «Старуха Изергиль»;
- понимать идейно-художественное своеобразие произведения через его анализ;
- уметь определять жанровые признаки рассказа и легенды.

Целеполагание для учителя (в управленческих формах: организовать, научить, помочь осознать и т.д.):

- организовать работу в группах для решения проблемной задачи;

- помочь разобраться в понятиях гордость и гордыня, эгоизм, альтруизм и разумный эгоизм;
- продолжить формирование навыков анализа текста.

1. Предметные цели:

- познакомиться с историей создания и содержанием рассказа «Старуха Изергиль»;
- способствовать развитию речи учащихся;
- рассмотреть проблему героя в ранних рассказах М.Горького
- отрабатывать навыки выразительного чтения;
- оценить индивидуальное сообщение «Дела милосердные»;
- проанализировать сценку, подготовленную детьми;
- рассмотреть легенду как литературный жанр
- создать памятку «Жизненные правила», тематически связанную с домашним заданием предыдущего урока и с итогами текущего мероприятия.

2. Цели, отражающие развитие ОУУН

- поиск и выделение необходимой информации;
- осознанное и произвольное построение речевого высказывания в устной форме;
- свободная ориентация и восприятие текста художественного произведения, смысловое чтение;
- содействие развитию мыслительных операций: сравнение, сопоставление, анализ, обобщение, систематизация;
- помощь в развитии творческого воображения, познавательной активности и интеллектуальной способности.

3. Цели воспитательные, развивающие личностную мотивацию, социализирующие цели

- самоопределение в выборе жизненной позиции;
- формирование чётких представлений о добродетели и самопожертвовании;
- определение коммуникативной компетентности в общении и сотрудничестве со сверстниками;
- стремление к речевому самосовершенствованию;

17

- способность к самооценке своих действий;

Домашнее задание: подготовить биографию В.Маяковского, отметив для себя какой-нибудь интересный факт из его жизни или творчества; познакомиться с содержанием стихотворения «Хорошее отношение к лошадям», ответить на вопросы 2,3 после стихотворения на стр. 78.

Оборудование, необходимые материалы:

компьютер, проектор, проекционный экран, учебник, маркеры, раздаточный материал.

Опорные понятия, термины: жанр, рассказ, легенда, кульминация, эгоизм, альтруизм и разумный эгоизм.

Новые понятия, термины: антитеза.

Этап 1. *Название этапа.* Организационный (1 мин.)

Деятельность учителя Приложение 2	Деятельность ученика
Психологический настраивает детей на урок.	Оценивают готовность к уроку и самоорганизацию к учебную деятельность.

Этап 2. Название. Мотивация к учебной деятельности.
Форма работы: индивидуальная и коллективная (2 мин.)

Деятельность учителя	Деятельность ученика
1. Предлагает артикуляционную гимнастику (скороговорки). 2. Проводит «Мозговой штурм» (ответы на вопросы, связанные с биографией и творчеством М. Горького)	1. Подготавливают речевой аппарат к говорению. 2. Участвуют в проверке домашнего задания.

Этап 3. Сообщение темы урока. Постановка задач (3 мин.)

Деятельность учителя	Деятельность ученика
Предлагает вопросы 1. Вспомнить ранее изученные произведения М. Горького и их героев; 2. Проанализировать цитаты М. Горького и Б. Шоу, взятые для урока в качестве эпиграфов. Целеполагание (сформулировать тему урока).	Отвечают на вопросы. Дают развёрнутые ответы и определение темы урока.

18

Этап 4. Организация обратной связи. Форма работы: фронтальная и индивидуальная. (3 мин.)

Деятельность учителя	Деятельность ученика
1. Работает с литературоведческими понятиями: - что такое романтизм? - что такое легенда? - какие легенды и мифы изучались ранее? 2. Предлагает восстановить схему жанра (по предложенному плану). 3. Задаёт вопросы: - Что такое антитеза? - Попробуйте дать определение, опираясь на текст.	Выбирают верные элементы жанра (коллективная проверка). Обсуждают поиск общего решения.

Этап 5. Практикум, анализ текста. (20 мин.)

Деятельность учителя	Деятельность ученика
<p>Вовлекает учащихся в беседу <u>I. Проводит анализ текста «Легенда о Ларре»</u> Задаёт вопросы, связанные с образом главного героя:</p> <ul style="list-style-type: none"> - перескажите сюжет легенды одним предложением; - каковы внешность героя и его характер; - словарная работа; - чем отличаются понятия гордость и гордыня 	<p>Отвечают на вопросы.</p> <p>Дают развёрнутые ответы. Представляют словесное рисование Выразительно читают описания из текста. Выписывают непонятные слова, обмениваются листочками и обсуждают значения слов. Делятся впечатлениями, давая развёрнутые пояснения.</p>

Физкультминутка. (2 мин.)

<p><u>II. Анализирует текст «Легенда о Данко»</u> 1. Задаёт вопросы, связанные с образом главного героя:</p> <ul style="list-style-type: none"> - какая Библейская легенда была положена в основу «Легенды о Данко»? - каковы внешность героя и его характер; - обоснуйте жизненную позицию героя; <p>2. Предлагает работу с иллюстрациями 3. Работает с определениями альтруизм и разумный эгоизм, антитеза</p>	<p>Выступают с индивидуальными сообщениями. Выразительно читают описания из текста. Два ученика работают возле доски. Анализируют, сопоставляют (из общего количества выбирают и объясняют, какие иллюстрации соответствуют одной или другой легенде). Сравнивают понятия.</p>
<p><u>III. Участие коллектива детей в сценке</u> Задаёт вопросы, связанные с духовно-нравственным становлением личности, а также</p> <ul style="list-style-type: none"> - что такое кульминация? - предлагает проанализировать выступление своих товарищей. Как это соотносится с выводами о личности Данко? - что такое подвиг? - Предлагает обратиться к словарю (выяснить лексическое значение слова «подвиг»). 	<p>Проявляют творческие способности. Обсуждают кульминационный момент в произведении. Дают определение термина.</p> <p>Анализируют сценки. Делятся впечатлениями, давая развёрнутые пояснения.</p> <p>Работают со словарём.</p>
<p>4. Вызывает ученика для индивидуального сообщения «Дела милосердные» Предлагает вопросы:</p> <ul style="list-style-type: none"> - что такое милосердие? - были ли в вашей жизни «дела милосердные»? 	<p>Обсуждают, обосновывают собственные примеры милосердия.</p>

Этап 6. Закрепление полученных знаний. Форма работы: самостоятельная и групповая. (10 мин.)

Деятельность учителя	Деятельность ученика
----------------------	----------------------

<p><u>I. Предлагает составить синквейн.</u> Подобрать синонимы и записать их на отдельных листах, затем нужно разместить их на доске под соответствующими понятиями</p> <p><u>II. Обозначает работу в группах</u> 1 группа: восстановить пословицы, объяснить их смысл; 2 группа: прочитать отрывок рассказа В. Сухомлинского, назвать тему и основную мысль. Ответить на вопрос: как такое поведение характеризует героиню. 3 группа: прочитать текст В.Г.Знаменского, нужно найти свой выход из сложившейся ситуации. Ответить на вопрос: какие варианты поведения, описанные в тексте характерны для эгоиста и для альтруиста. Почему?</p> <p><u>III. Производит обобщение:</u> как эти ситуации перекликаются с поведенческим мировоззрением героев М. Горького?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знакомит с критериями оценки работы в группе. - Подводит обучающихся к выводу о результатах проделанной работы. - Обеспечивает положительную реакцию детей на творчество одноклассников. - Акцентирует внимание на конечных результатах учебной деятельности обучающихся на уроке - Формирует творческую активность через творческое задание – составление брошюры «Жизненные правила» - и корректировку ответов. 	<p>Обсуждают интерпретируемые термины.</p> <p>Представляют результаты работы групп. Создают словесные иллюстрации.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Анализируют, сопоставляют, сравнивают и противопоставляют факты. - Оформляют технологические карты, отчеты в виде стенгазет, презентации, сообщений. - Защищают свои работы, подводят итоги, отвечают на вопросы одноклассников. - Слушают отчеты всех групп, делятся впечатлениями, высказывают свое мнение.
--	---

Этап 7. Домашнее задание. (1 мин.)

Этап 8. Подведение итогов. Рефлексия. (3 мин.)

Формируемые на уроке УУД (универсальные учебные действия) [Приложение 1](#)

Регулятивные УУД	Целеполагание, планирование, саморегуляция.
Познавательные УУД	Поиск, выделение информации, помощь в развитии творческого воображения, интеллектуальных способностей и развития устной речи.
Коммуникативные УУД	Планирование, сотрудничество с учителем и одноклассниками, соблюдение правил поведения, умение достаточно полно излагать свои мысли.
Личностные УУД	Самоопределение, стремление к речевому самосовершенствованию, формирование духовно-нравственных ценностей.

Формулировки деятельности учителя и обучающихся

Приложение 2

Деятельность учителя	Деятельность учащихся
<p>Проверяет готовность обучающихся к уроку. Озвучивает тему и цель урока. Уточняет понимание учащимися поставленных целей урока: ... Выдвигает проблему: ... Создает эмоциональный настрой на... Формулирует задание: ... Напоминает обучающимся, как... Предлагает индивидуальные задания. Проводит параллель с ранее изученным материалом. Обеспечивает мотивацию выполнения... Контролирует выполнение работы. Осуществляет:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● индивидуальный контроль; ● выборочный контроль. <p>Побуждает к высказыванию своего мнения. Отмечает степень вовлеченности учащихся в работу на уроке. Диктует. Дает:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● комментарий к домашнему заданию; ● задание на поиск в тексте особенностей... <p>Организует:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● взаимопроверку; ● коллективную проверку; ● проверку выполнения упражнения; ● беседу по уточнению и конкретизации первичных знаний; ● оценочные высказывания обучающихся; ● обсуждение способов решения; ● поисковую работу обучающихся (постановка цели и план действий); ● самостоятельную работу с учебником; ● беседу, связывая результаты урока с его целями. <p>Подводит обучающихся к выводу о...</p>	<p>Записывают слова, предложения. Делят (звуки, слова и т.д.) на группы. Выполняют упражнение в тетради. По очереди комментируют... Обосновывают выбор написания... Приводят примеры. Пишут под диктовку. Проговаривают по цепочке. Выделяют (находят, подчеркивают, комментируют) На слух определяют слова с изучаемой орфограммой. Составляют схемы слов (предложений). Проводят морфемный анализ слов. Отвечают на вопросы учителя. Выполняют задания по карточкам. Называют правило, на которое опирались при выполнении задания. Читают и запоминают правило, проговаривают его друг другу вслух. Озвучивают понятие... Выявляют закономерность... Анализируют... Определяют причины... Формулируют выводы наблюдений. Объясняют свой выбор. Высказывают свои предположения в паре. Сравнивают... Читают текст. Читают план описания... Подчеркивают характеристики... Находят в тексте понятие, информацию. Слушают стихотворение и определяют... Слушают доклад, делятся впечатлениями о... Высказывают свое мнение. Осуществляют:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● самооценку; ● самопроверку; ● взаимопроверку; ● предварительную оценку. <p>Формулируют конечный результат своей работы на уроке. Называют основные позиции нового материала и как они их усвоили (что получилось, что не получилось и почему)</p>

Наводящими вопросами помогает выявить причинно-следственные связи в... Обеспечивает положительную реакцию детей на творчество одноклассников. Акцентирует внимание на конечных результатах учебной деятельности обучающихся на уроке	
--	--

7.1 Тимшцишн-2

М.Горького "Старуха Изергиль". Анализ произведения.

Цели урока:

1. Продолжить знакомство с ранним творчеством М. Горького.
2. Проанализировать легенды. Сопоставить главных героев легенд Ларру и Данко.
3. Формировать ценностные ориентиры учащихся, общегуманистические идеалы, раскрыть актуальность произведения.
4. Проследить, как в композиции рассказа раскрывается замысел писателя.
5. Рассмотреть отличительные признаки романтизма на изучаемом произведении.
6. Формировать коммуникативную компетенцию на основе групповой сопоставительной работы.
7. Познакомить с библейской легендой о Моисее, развивать общекультурную компетенцию.

22

Тип урока: урок комбинированный.

Вид урока: урок-исследование.

Оборудование : мультимедийный проектор, текст рассказа, раздаточный материал для каждого ученика: таблицы – «Основные черты романтических произведений», «Сопоставление образов Данко и Лары», карточки с основными понятиями, учительская презентация.

Мы, кажется, снова хотим грез, красивых вымыслов, мечты и странностей... М.Горький.

ХОД УРОКА.

I. Организационный момент. (Учащиеся делятся на несколько групп в начале урока, рассаживаются за столы по группам).

Слайд-1

В 1895 году “Самарская газета” напечатала рассказ М. Горького “Старуха Изергиль”. Горького заметили, оценили, в печати появились восторженные отклики о рассказе.

II. Постановка целей и задач урока. Мотивация учебной деятельности.

Слайд 2

III. Работа над темой урока.

1. Слово учителя.

- Одной из основных проблем творчества Горького стал поиск нового человеческого идеала, гармонии в мире.
- Само время-рубеж столетий, столкновение эпох-делает такие вопросы актуальными, ставит человека перед нравственным выбором.
- Основная идея рассказа-утверждение истинной ценности человеческой личности.
- Мотив «несогласия» с действительностью, характерный для раннего М. Горького, реализовался именно в праве художника на вымысел . поэтому эпиграфом к уроку являются слова самого автора.

Слайд 3

«Мы, кажется, снова хотим грез, красивых вымыслов, мечты и странностей, ибо жизнь, созданная нами, бедна красками, тускла, скучна! Действительность, которую мы когда-то так горячо хотели перестроить, сломала и смяла нас... Что же делать? Попробуем, быть может, вымысел и воображение помогут человеку подняться ненадолго над землей и снова посмотреть на ней свое место, потерянное им. ...Он не борется больше, а только приспособливается.»

2. Актуализация опорных знаний

А) Беседа.

-Ранние рассказы М. Горького пронизаны романтическим пафосом.

23

-Вспомним, что такое пафос?

Слайд 4

Пафос – эмоциональный настрой, страсть, пронизывающая произведение.

- Вспомним, что такое романтизм. Дайте определение романтизму, назовите его отличительные особенности.

Слайд 5

Романтизм – творческий метод, характерным признакам которого является отображение и воспроизведение жизни вне реально-конкретных связей человека с окружающей действительностью, изображение исключительной личности, часто одинокой и неудовлетворенной настоящим, устремленной к далекому идеалу и потому находящемся в резком конфликте с обществом, с людьми.

Б) Постановка проблемного вопроса: «Мир , изображенный в рассказе Горького, –это отображение реального мира? Можно ли назвать такое отображение мира реалистическим?»

В) Использование метода «Мозговой штурм».

-Что позволяет нам отнести рассказ к романтическим произведениям?
(на доске записываются аргументы учащихся)

- У вас на столе находятся таблицы и карточки, которые помогут вам работать на уроке. Найдите таблицу, в которой перечислены основные черты романтических произведений.

Основные черты романтических произведений

1. Противопоставление мира идеального миру реальному
2. Изображение исключительной личности, одинокой , противопоставленной толпе, Стремящийся к идеалу. Конфликт.
3. Изображение исключительных обстоятельств, романтического пейзажа

-Давайте заполним ее, используя те аргументы, которые вы сейчас привели. (обобщаем аргументы учащихся и записываем в таблицу)
Слайд 6,7,8,9

-Какие герои рассказа одиноки, противопоставлены окружающим?

-Отличаются ли они друг от друга своими взглядами на жизнь?

-Что составляет романтический пейзаж в произведении?

24

1. Противопоставление мира идеального миру реальному

Нереалистическое отражение мира

2. Изображение исключительной личности, одинокой , противопоставленной толпе, Стремящийся к идеалу. Конфликт.

Лара, Данко, старуха Изергиль- у каждого из них своя жизненная позиция, стремление к идеалу.

3. Изображение исключительных обстоятельств, романтического пейзажа

Море, небо, ветер, тучи, луна. (Символы свободы-определяем после работы с текстом)

3. Работа с текстом

Герои предстают в романтическом пейзаже. Приведите примеры, доказывающие это (работа с текстом). Беседа по вопросам:

- В какое время суток происходят события в рассказе? Почему? (Старуха Изергиль рассказывает легенды ночью. Ночь – это самое таинственное, романтическое время суток);

- Какие природные образы мы выделили? (море, небо, ветер, тучи, луна);

- Почему именно таким показан пейзаж в рассказе? (Природа показана одушевленной, она живет по своим законам. Природа красива, величественна. Море, небо – бесконечные, широкие пространства.

- Символом чего являются эти природные образы? (Свободы)

Все природные образы являются символами свободы. Но природа тесно связана с человеком, она отражает его внутренний духовный мир

Именно поэтому природа символизирует безграничность свободы героя, его неспособность и нежелание на что бы то ни было эту свободу променять).

ВЫВОД: Только в таком пейзаже, приморском, ночном, таинственном, может реализовать себя героиня, рассказывающая легенды о Ларре и Данко.

4. Работа над композицией произведения. Композиция рассказа “Старуха Изергиль”.

- Каково композиционное решение рассказа? Рассказ с обрамлением.

- Из каких частей состоит произведение? Легенда о Ларе, описание жизни старухи Изергиль, легенда о Данко.

25

Слайд 10

- Как вы считаете, с какой целью писатель использовал такой прием в рассказе? (В своих легендах героиня рассказа выражает свое представление о людях, о том, что считает ценным, важным в своей жизни. Тем самым создается система координат, по которой можно судить о героине рассказа).

5. Анализ легенды о Ларре.

Слайд 11

А) Подготовленный пересказ.

Б) Беседа

- Каким внешним событием проявляется легенда?

- Кто является главным героям первой легенды?

- Важна ли история появления юноши на свет для понимания его характера?

- Как относится герой к другим людям? (презрительно, высокомерно. Он считает себя первым на земле).

- Для романтического произведения характерен конфликт толпы и героя. Что лежит в основе конфликта между Ларрой и людьми? (его гордыня, крайний индивидуализм).

- Чем отличается гордость от гордыни. Разграничьте эти слова.

Слайд 12

-Прочитайте лексическое значение этих слов , указанное на карточке.

Гордость или гордыня выражает неуважение к другим людям?(Карточка №1)

Карточка №1

Гордость –

1. Чувство собственного достоинства, самоуважения.
2. Высоко мнение, чрезмерное высокое мнение о себе.

Гордыня - непомерная гордость.

- Докажите, что именно гордыня, а не гордость характерна Ларре.

Слайд 13

Карточка № 2. Прочитайте определение.

Индивидуализм (фр. *individualisme*, от лат. *individuum* – неделимое) – мировоззрение (философия, идеология), которое подчеркивает индивидуальную свободу, первостепенное значение личности, личную независимость.

Эгоизм (от лат. *ego* – «я») – поведение, целиком определяемое мыслью о собственной пользе, выгоде, когда индивид ставит свои интересы выше интересов других. Противоположностью эгоизма традиционно считается альтруизм

- В чем проявляется крайнее выражение индивидуализма? Эгоизм.

26

- Лара, для автора, – носитель психологии индивидуализма, его индивидуализм доведем до крайности.

-К чему приводит крайний индивидуализм героя? (к преступлению, к эгоистическому произволу. Ларра убивает девушку)

- Какое наказание понес Ларра за свою гордыню? (одиночество и вечное существование, бессмертие).

- Как вы думаете, почему такое наказание страшнее наказания смертью?

- Каково отношение автора к психологии индивидуализма? Можно ли назвать Лару идеалом?(Он осуждает героя, в котором воплощена античеловеческая сущность. Для Горького неприемлемы образ жизни, поведение, особенности характера Ларры. Ларра – это антиидеал, в котором индивидуализм доведен до крайности)

-Как мы называем людей, которые заботятся только об удовлетворении собственных потребностей?

Вывод: Лара- антиидеал, он является носителем индивидуалистического мировоззрения, он-эгоист. (запись в тетрадь в вид таблицы: «Лара,Данко»

6. Анализ легенды о Данко.

а) Слово учителя.

В основе легенды о Данко лежит библейская история о Моисее.

Давайте вспомним ее и сопоставим с легендой о Данко.

Слайд 14

Б) Подготовленный пересказ библейской истории о Моисеее.

Повелел Бог Моисею вывести еврейский народ из Египта. Сотни лет прожили евреи в Египте, и им очень грустно расставаться с насиженными местами. Составились обозы, и евреи тронулись в путь. Вдруг египетский царь пожалел, что отпустил своих рабов. Случилось так, что евреи подошли к морю, когда увидели позади себя колесницы египетских войск. Взглянули евреи и ужаснулись: впереди море, а сзади вооруженное войско. Но милосердный Господь спас евреев от гибели. Он велел Моисею ударить палкой по морю. И вдруг воды расступились и стали стенами, а посередине стало сухо. Евреи устремились по сухому дну, а Моисей опять ударил палкой по воде, и за спинами израильтян она снова сомкнулась.

Далее евреи шли по пустыне, и Господь постоянно заботился о них. Господь велел Моисею ударить палкой по скале, и из нее хлынула холодная вода. Много милостей оказывал Господь евреям, но они не были признательны. За непослушание и неблагодарность Бог наказал евреев: сорок лет они блуждали в пустыне, никак не могли прийти в землю, обещанную Богом. Наконец, Господь сжалился над ними и приблизил их к этой земле. Но в это время вождь их Моисей умер.

27

В) Сопоставительная работа . Беседа. Сопоставление Библейской истории и легенды о Данко:

Слайд 15

- В чем сходство библейской истории и легенды о Данко? (Моисей и Данко выводят людей из опасных для дальнейшего проживания мест. Путь оказывается трудным, а отношения Моисея и Данко с толпой осложняются, так как люди теряют веру в спасение)

- Чем сюжет легенды о Данко отличается от библейской истории? (Моисей опирается на помощь Бога, так как исполняет его волю. Данко испытывает любовь к людям, сам вызывается спасти их, ему никто не помогает).

Г) Работа с текстом

-С чего начинается легенда?

-Какие это были люди? (сильные, веселые и смелые)

-Почему они не могли умереть в боях? (у них были заветы)

- На что уже готовы были обречь себя люди? (на рабство)
- Как старуха Изергиль описывает Данко ? Работа с текстом.
- Что случилось потом? В чем заключается кульминация легенды?

Д) Просмотр отрывка из мультфильма. (Реж. Ирина Гурвич, 1967г. По мотивам рассказа Горького "Старуха Изергиль" - о гордом Данко, отдавшем людям свое сердце).

Слайд 16

- Что удалось передать авторам мультфильма?
- Какие образы вы считаете удачными?
- Найдите этот отрывок в тексте «...Тогда в его сердце вскипело негодование...» -стр 95 Какие чувства испытывает Данко в этот момент?
- Какие основные черты можно выделить у Данко? Что лежит в основе его поступков? (любовь к людям, желание помочь им)
- Какой поступок совершил герой ради любви к людям? (Данко совершает подвиг, спасая людей от врагов. Он выводит их из тьмы и хаоса к свету и гармонии)
- Как складываются отношения между Данко и толпой? Работа с текстом. (Сначала люди "посмотрели и увидели, что он лучший из них". Толпа верит в то, что Данко сам преодолеет все трудности. Затем они "стали роптать на Данко", так как путь оказался трудным, многие погибли в пути; теперь толпа разочаровалась в Данко. "Люди в гневе обрушились на Данко" потому что они устали, обессилили, но им стыдно в этом признаваться. Люди сравниваются с волками, зверями, так как вместо благодарности испытывают к Данко ненависть, готовы растерзать его. В сердце Данко вскипает негодование, "но от жалости к людям оно погасло". Данко усмирил свою гордыню, так как его любовь к людям безгранична. Именно любовь к людям движет поступки Данко).

28

- Как называется мировоззрение, в центре которого находится идея человека как высшей ценности? любви к людям?
- Как называется нравственный принцип поведения, обозначающий способность бескорыстно жертвовать собственными интересами в пользу другого?

Слайд 17

Карточка №3.

Гумани́зм (от лат. *humanitas* — человечность, лат. *humanus* — человеческий, лат. *homo* — человек) — мировоззрение, в центре которого находится идея человека как высшей ценности; возникло как философское течение в эпоху Возрождения (см. ренессансный гуманизм).

Гуманизм утверждает ценность человека как личности, его право на свободу, счастье, развитие, проявление СВОИХ способностей.

Альтруизм (франц. altruisme, от лат. alter – другой), нравственный принцип поведения, означающий способность бескорыстно жертвовать собственными интересами в пользу интересов другого человека.

-Чему противопоставлен гуманизм и альтруизм? (индивидуализму и эгоизму)

-Чем заканчивается легенда о Данко? Зачитайте отрывок...стр 96.

- Как отнеслись люди к подвигу Данко? Почему осторожный человек не обошел сердце, а наступил на него? В чем выражена авторская позиция по отношению к толпе? (не нужны люди, способные совершить подвиг)

-Если Ларра является антиидеалом и носителем эгоистической идеи, то как мы можем охарактеризовать Данко?

ВЫВОД: Мы видим, что Ларра – романтический антиидеал, поэтому конфликт героя и толпы неизбежен.

Данко – романтический идеал, но в основе отношений героя и толпы тоже лежит конфликт. Это одна из особенностей романтического произведения.

Данко- носитель гуманистического мировоззрения, он-альтруист. (Запись в тетрадь).

Слайд 18

- Как вы думаете, почему именно легендой о Данко заканчивается рассказ? (это выражение авторской позиции. Он воспекает подвиг героя. Он восхищается силой, красотой, мужеством, отвагой Данко. Это торжество добра, любви, света над хаосом, гордыней, эгоизмом).

7. Групповая работа. Учащиеся характеризуют Данко и Ларру,заполняя свою часть таблицы.

29

Перед вами таблица, которая поможет нам подтвердить сделанные выводы. По семи критериям вы характеризуете образы Ларры (1-3 группы) и Данко (2-4 группы), а потом мы сравним результаты.

Слайд 19

В результате работы учащихся с таблицей может получиться следующее:

Сопоставление образов Данко и Ларры

Критерии

Данко

Ларра

1. Отношение к толпе, людям.

Любовь, жалость, желание

Презирает людей, относится к
помочь им

ним высокомерно, не считается

с ними

2. Толпа – герой (есть ли конфликт)

конфликт

конфликт

3. Отличительные черты характера

Любовь, сострадание, смелость,

Гордыня, эгоизм, крайний

милосердие, мужество, умение

индивидуализм, жестокость

подавить гордыню

4. Отношение к жизни, готовность служить людям, отношение к своим потребностям

Готов пожертвовать своей

Берет от жизни и людей все, но

жизнью ради спасения людей

ничего не отдает взамен

5. Во что превращается герой и что это символизирует?

Голубые искры (свет, тепло)

Превращается в тень (тьма,

холод)

30

6. Поступки, совершаемые героями (подвиг, преступление)

Подвиг ради любви к людям,

Зло, преступление

добрые поступки

7. Отношение писателя к героям (что воспекает и что осуждает автор)

Идеал, воспекает его красоту,

Антиидеал, осуждает его

смелость, подвиг ради любви к

поступки, античеловеческую

людям

сущность

8. Проверка результатов групповой работы. Запись результатов работы групп в таблицу.

9. Работа над образом старухи Изергиль.

Слайд 20

А) Проблемный вопрос: «Но рассказ называется “Старуха Изергиль”. Как вы думаете, почему именно так озаглавил свой рассказ М.

Горький?» (главной героиней рассказа является все-таки старуха Изергиль, а легенда нужна для того, чтобы понять ее характер, понять, что для нее является важным, главным).

Легенды обрамляют историю жизни и любви старухи Изергиль.

Б) -Как живет Изергиль? Какими принципами в жизни руководствуется.

Краткий подготовленный пересказ.

-Какое чувство в своей жизни она считает главным?

-Откройте следующую карточку и прочитайте определение.

Слайд 21

Карточка № 4.

Гедонизм (др.-греч. *ἡδονή*, лат. *hedone* – «наслаждение», «удовольствие») – этическое учение, согласно которому удовольствие является главной добродетелью, высшим благом и целью жизни.

-Принесла ли любовь Изергиль счастье тем людям, которых она любила?

-Как она поступала с теми, кого разлюбила?

-Как вы думаете, в каком случае гедонистическое отношение к жизни является пороком? (приносит вред окружающим)

-К какому из героев относит себя героиня, ведь она считает смыслом своей жизни любовь? Стрелкой отметьте в карточке №5

Слайд 22

Карточка №5

31

Старуха Изергиль

Учащиеся самостоятельно отмечают, проверяем. Обоснуйте свой выбор. (Старуха Изергиль относит себя к Данко, так как считает, что смыслом ее жизни была любовь)

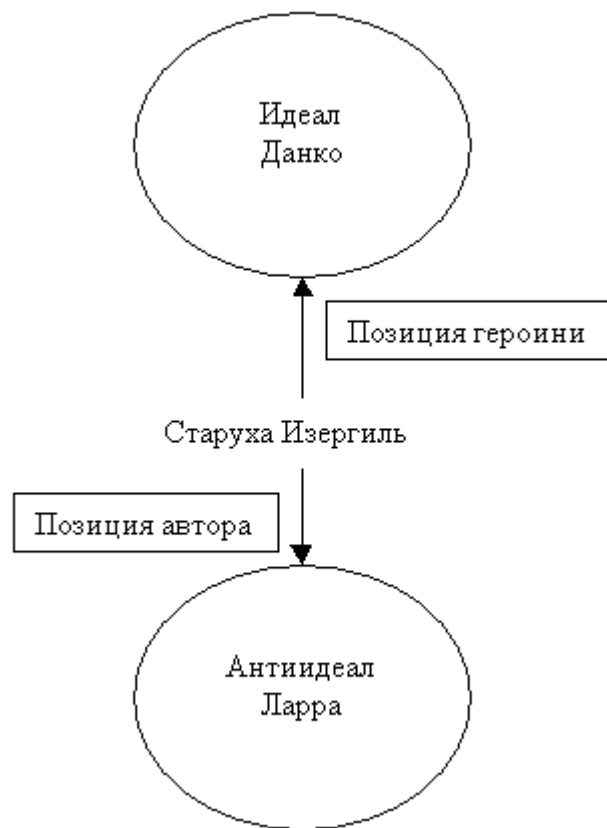
Слайд 23

Карточка №5

-А к какому герою относит героиню автор? Стрелкой отметить в карточке №2. Проверка

Слайд 24

-Как вы считаете, почему именно к Ларре относит Горький старуху Изергиль? (ее любовь по своей сути эгоистична. Разлюбив человека, она сразу же забыла о нем)

IV. Подведение итогов урока. Рефлексия.

Слайд 25

На уроке мы рассмотрели несколько философских идей, своеобразных жизненных позиций: индивидуализм (эгоизм), гедонизм, гуманизм (альтруизм).

-Крах каких идей утверждает в своем произведении автор?

(индивидуализма, гедонизма)

-Какая идея утверждается в рассказе? (гуманистическая.

-Как построено произведение?

-В каких чертах проявляется романтический пафос произведения?

-В чем актуальность произведения для современного читателя?

V. Домашнее задание:

Подготовиться контрольной работе.